

Slappe observasjoner

Øyvind Teig

Kortprosattekster III

Øyvind Teig

Slappe observasjoner

Kortprosattekster III

Her finner du nesten ingen diagnoser, ingen medisinbetegnelser og (håper jeg), heller ikke noe klaging.

Putekanten	4	Om en mjuk hodepute og vond kropp
Nøkkelfersket	5	Om å vri om en vanskelig nøkkel for å trekke et veggur
Jeg vet ikke hvor	6	Om snekkerrommet mitt, hvordan blir det med det?
Innesandalene	7	Om å komme seg ned trappa
Kanskje neste gang?	8	Om å treffe noen som jeg ikke sa noe til
Kjenne etter ingen venn	9	Om å kjenne på når kroppen ikke er så vennlig
En kamerat ringte	11	Om en kamerat som husket meg slik at jeg glemte
Som det oppleves	12	Om å få en infeksjon oppi alt dette
En ting til	13	Om å ha denne infeksjonen også
Normalene	14	Om endelig å kunne puste ut igjen
Jeg får se	15	Om å finne ut av hvem som egentlig styrer meg
Hele meg	16	Om å ligge på ryggen inni en MR-maskin sitt trange rør
For ett hundre dager siden	18	Om å grue seg til hva de kan komme til å si
Å kjenne nesten ingen ting	20	Om hvordan den nye medisinen hjalp så bra
Slapphet	21	Om å kjenne slappheten mellomande i kroppen
Nye tanker	23	Om å tenke at det faktisk er mulig å komme seg på en reise
Bombet	24	Om å kunne være der og ta inn over seg andres smerte
Toppen for kroppen	26	Om en søndagsutflukt som ikke ble så mye min
Å lirke dose	28	Om å trappe ned på medisinen, helt til - likevel ikke helt som før
Uten tittel	29	Om enda en ny beskjed
Å legge merke til andre ting	30	Om, akkurat det
Buksene	31	Om for store bukser
Pennen	32	Om å grue seg
Hit	33	Om å avslutte en tekstserie

Putekanten

Det begynte for to, tre år siden. Sakte, meldte kroppen seg.

Men så gikk det bra helt til nå.

Jeg hadde tenkt å ligge på siden og legger hodet forsiktig, ned på puta. Men der, er det skulderen som treffer madrassen først. Det iler. Igjen. Ned, med resten av kroppen. Så, lirke den fastkilte madrassalbuen opp igjen, med spikeren i skulderen, til et høyere punkt. Puta di er best. Der, nå - endelig kjenner jeg ingen ting.

-Hadde det ikke vært lurt med en pute til? spurte du, som lå ved siden av. -Jeg går og henter en.

Akkurat som for noen år siden hentet du en ekstra pute. Du lirket den under den jeg hadde slik at det ble en høyere putekant. Høyere med hodet. Litt mindre trykk på en vond skulder. Litt mindre vridning av en vond albue. Bedre for et vondt håndledd.

Jeg var fokusert på å ha minst mulig vondt.

Du så at det var ikke nok. Det hjalp.

Nøkkelveset

Vi har et veggur. Det er omtrent hundre år gammelt, men tikker "fortrødent" videre.

Det er jeg som har trukket det opp. Mine hender har vridd opptreksnøkkelen. År etter år, siden vi hengte vegguret opp hos oss.

Det har begynt å skje noe med klokka, så jeg sporet opp en av de få gjenværende urmakerverkstedene som kan reparere slike. Der lå det klokkeinnmater i hauger. Noen så ut som klokkeruiner.

-Det kan hende at jeg må bore opp og legge i en foring til noen tannhjul som kan være slitt, sa han.
-Så må jeg rense og smøre.

Men jeg har ikke fått levert klokka ennå. I stedet har jeg vært nødt til å trekke den oftere enn en gang i uka, kanskje bare etter et par dager, om pendelen plutselig bare hang der og ikke delte ut sekunder til viserne. Så trakk jeg opp begge fjærene, både den for urverket og den til slagverket - sjøl om det var tydelig at begge hadde spenst igjen til mange døgn. Deretter snurret jeg viserne til dette minuttet. Til Nå. Antall slag hadde også kommet ut av takt, så jeg måtte også justere dem. Det var en tynn snor å dra i for å hente fram slagene mens viserne sto stille. Til slutt puffet jeg forhåpningsfullt pendelen i gang. Den kvitterte med tikk-takk'er. Og det ble tre slag klokka tre og ett slag halv fire. Supert.

Etter det har den alltid gått noen dager til. Men den holder ikke en hel uke mellom hver opptrekking. Så jeg må nok levere den en dag. Det er klart.

Men her om dagen kom det en rar lyd i tillegg. Noe skurret. Jeg tenkte ikke noe mere over det før jeg ubevisst hadde hørt det flere ganger. Så oppdaget jeg at jeg hadde satt fra meg en liten jernstang inni klokkekassa. Det var den det skurret i når den hoppet fram og tilbake mot treet inni kassa når klokka slo. Stanga hadde jeg funnet i snekkerkjelleren.

Opptreksnøkkelen av stål har et bredt håndtak med et hull i hver ende, slik at den kan henges på en stift. Men jeg har bare hatt den liggende inni klokkekassa. Men så oppdaget jeg at hullene kunne være nyttige til noe annet. De er store nok til at den nye brekkstanga mi kan dyttes igjennom et av dem.

Nå har jeg brukt den flere ganger i det siste når jeg har måttet trekke opp klokka. Nå: nøkkel med brekkstang.

Så får jeg det i alle fall til.

Jeg vet ikke hvor

Jeg ser meg rundt og vet ikke hvor jeg er.

Jeg gikk nettopp ned kjellertrappa til snekkerkjelleren.

Langs innerveggen har jeg lagt alle materialene. Noen er kjøpt i år, mens mange er flere år gamle. Jeg kjøper alltid mer enn jeg trenger.

Derfor må jeg sjekke grundig før jeg skal bruke dem. Men det er bare å sikte på langs, så ser jeg fort om en list er vridd eller skeiv. Da merker jeg den, for den kan ikke brukes til så mye. Med en tjukk blyant som jeg fikk av en onkel. Sjøl om jeg har spisset den mange ganger er den tydeligvis med meg ennå.

Og jeg har mange verktøy som jeg er glad i.

En polsk hånddrill som jeg kjøpte da jeg var i tjueårene. Det er en splint inni som må dyttes på plass av og til. Men fettet har stort sett holdt splinten på plass i alle år. Det er bare å løsne to skruer, så er jeg der og kan dytte den på plass igjen.

En håndhøvel i tre for barn som jeg fikk før jeg var ti. Den er fremdeles helt fin. Jeg burde slippe den og gi den til et barnebarn.

Og meg sjøl. Nå sikter jeg langs meg, og føler meg vridd og skeiv. Og merker meg sjøl med en usynlig blyant. Men det blir bare skribbel.

Det er mange verktøy jeg kunne hatt behov for, men de har vært for tunge og for store, så de ble aldri kjøpt. Høvelbenken som jeg har arvet kan ikke brukes som permanent verktøybord. I stedet har verktøyene fått hver sin tomgangsplass i en hylle. Så løftet jeg dem fram når de trengtes. Gjerne til festehull som bare jeg visste om. Der sto de stødig.

Nå skulle jeg hente et verktøy fram fra hylla. Men festehullene protesterte.

Jeg ser meg rundt. Og vet ikke hvor jeg skal.

Innesandalene

Alle soverommene våre er i andre etasje.

Jeg går opp og ned trappa hele dagen, for det er flere rom der. Det går i grunnen greit. Ikke helt så greit som før. Men greit nok. Etter lunsj, altså.

En natt hadde vi overnattingsbesøk. Hun hadde stått opp før oss og satt på stua. Jeg skulle komme meg ned den åpne trappa. Damen på besøk lot meg holde på ved å titte mer enn diskret ned i avisa.

Man trenger ikke gå rett ned. Det er flere måter å gjøre det på når alt er vondt. Det har jeg oppdaget. Man kan ta ett og ett bein. Og for hvert bein kan man ta hofte først, så låret, kneet, leggene, deretter ankelen og til slutt kan man presse fotsålen, forsiktig, ned. på. alle. nålene. på trinnet nedenfor. Mens det andre beinet står skjelvende igjen og venter på tur.

Damen forlot ikke avisa. Tenkte vel at dette ble privat. Men jeg kom meg ned.

For meg er dette mest nytt. For meg. Jeg kan da ikke være den første.

Men etter hvert har jeg begynt å sette innesandalene klare utafor soverommet. Når nålene i trappa er verst.

Kanskje neste gang?

-Hei, lenge siden jeg har sett dere! Så koselig!

Jeg hilser på et nabopar fra noen gater borti her. De har vært pensjonister i mange år. De er veldig oppegående, på mange måter, og det er alltid interessant å ta en prat med dem.

En gang, mens vi var i jobb, inviterte vi dem på en kopp kaffe. En søndags formiddag. Vi har ennå ikke invitert noen hit, for eksempel på en onsdags formiddag. Sjøl om vi nå kan gjøre slikt.

Mens vi sto der og pratet, og vi pratet, i toppen av bakken, ganske lenge. Tenkte jeg. Jeg var svett over hele meg, men de så ikke ut til å være svette i det hele tatt. Ikke så det ut til at de hadde vondt noe sted, heller. Skal jeg si noe. Skal jeg si hva jeg har fått. Jeg bare leste spørsmålene inni meg, uten spørsmålstegn.

Jeg har fortalt det til mange, også til folk som er lengre unna enn disse to. Det er ikke så spesielt, folk får slikt ganske mye, om man teller opp antallet i en by som denne, for eksempel. Det er ikke så spesielt.

Nå har jeg fått det mer på avstand. Og tettere innpå. Dette blir jeg aldri kvitt. Det er en ny meg jeg driver og blir kjent med.

Nei, tenkte jeg. De trenger da ikke vite. Jeg trenger da ikke si noe.

Vet ikke, jeg. Kanskje neste gang?

Kjenne etter ingen venn

Dette gjorde jeg ikke før.

I det siste har jeg nesten gått og ventet.

Hvordan vil det gå i kveld? Jeg kjenner etter.
Kanskje. Kjenne litt til. Fremdeles, kanskje.

Som i går kveld. Da tok jeg ikke noe. Men våknet i
stedet opp og måtte gå på badet etter noe å ta. Jeg
sovnet ganske fort igjen.

Men i dag tidlig måtte jeg likevel fylle etter med noe
annet. Jeg kom ut av dusjen og kjente meg urolig.
Det hadde ikke minsket. Ikke i dag heller.

Men da jeg satte meg til frokostbordet, kjente jeg, at
det hadde ikke blitt verre siden dusjen. Ikke verre.
Men fremdeles på topp.

Du hadde dekket bordet. Vi satte oss, men jeg var
bare her, inni meg. Det luktet kaffe. Så kjente jeg at
det begynte å slippe. Faktisk. Litt bedre. Bedre.

Det gikk over. Ristet brød med godt pålegg. Jeg
trengte ikke kjenne etter mer. Og kaffen smakte
godt.

I hele dag har jeg nesten ikke kjent noe. Men hvordan
blir det i kveld? Jeg dytter med fingrene og kjenner
etter.

Det tar lengre tid nå. Kroppen har mindre å gå på.
Men i morgen, om noen dager eller om en uke, eller
to, vil dette ha gått over.

Og jeg vil kjenne, på de forrige stedene, ingen ting.

Omtrent som før.

En kamerat ringte

En kamerat ringte. Jeg så på mobilen hvem det var, så jeg stoppet han.

Jeg var midt i en prat med en fyr. På en av de mange stedene som viste seg fram for publikum. Det var åpen dag, og vi hadde gått helt dit for å se.

Da vi kom ned på gata, ringte jeg tilbake.

-Vi lurte bare på hvordan det sto til, spurte han.

Så hyggelig. De hadde vært på overnattingsbesøk hos oss da jeg begynte å bli dårlig. Derfor var de en av dem som hadde fått melding da legen hadde funnet ut hva det var.

I går hadde vi holdt på i hagen, kanskje for siste gang i høst. Vi har ikke så stor plen, og plenklipperen er elektrisk og liten. Det ble fint, både på plenen og rundt omkring.

Men hagen er stor nok. Klipperen er stor nok. Til at jeg kan måle meg mot den.

Jeg var normalt sliten da vi var ferdige. Men det var godt å legge seg litt på sofaen etterpå, jeg må vel innrømme det.

Dette fortalte jeg til han i den andre enden. Og at vi hadde gått oss en tur, nå etterpå.

-Da er du vel spent på hvordan du blir i morra, da, ville han vite. De hadde sett meg nok til at det var et godt plassert spørsmål. Da jeg kunne peke på vondtene fra gårsdagens aktivitet.

Det hadde jeg glemt. Det burde ha holdt meg igjen. For jeg vet jo at medisinen bare bremser dette. Tar de den bort, kommer det tilbake. Medisinert rett melder den seg ikke, og sykdommen skal ikke forsyne seg med mye av meg.

Jeg var kommet dit nå. Jeg hadde glemt dagen etterpå. Glemt i dag, når jeg skriver dette.

-Nei, det tenkte jeg ikke på, svarte jeg. -Hmm. Du sier noe.

Det er bare en god venn som kan spørre slik. Som ringer tilbake.

Som det oppleves

Man skal ikke starte dagen med feber. Men det er fint å avslutte den uten. For mellom morgenen og kvelden et sted, går den over.

Jeg tror legen har en plan. En eller annen tablett skal få slutt på dette. På den varme starten, mener jeg. Det er jo en årsak.

Imens syns jeg det har blitt lenge til om ett år; langt til om en kilometer. Mer uvisst på en måte.

-Gå deg en tur, du! sier jeg

-Hvor langt gikk du? spør jeg

-Oppover bakken og rundt oppå toppen og ned og tilbake hit. Det er så fint ute nå!

Imens fant jeg ut at det er 207 dager til den neste bursdagen min.

To hundre og sju dager!

Da vil jeg vite hvordan uvissheten har utviklet seg.

Hvor lenge til om flere år, er da, hvor langt til om flere kilometer.

Jeg håper jo at feberen har sluppet taket til da.

En ting til

Hva slags infeksjon er det som plager deg, spør fastlegen.

-Ikke bakterieinfeksjon ennå i alle fall. Kom tilbake om to dager så skal vi sjekke da. Om du får en bakterieinfeksjon må vi starte behandling fort.

Dette tar de på en blodprøve. Visstnok ganske lett å se. At jeg mest sannsynlig har en virusinfeksjon. Og så ser han på meg og spør. Joda, jeg starter dagen med feber og sofaen. Men om kvelden har feberen gått over og jeg føler meg utrolig bra. Men passer det?

-Nei, ingen bakterieinfeksjon i dag heller, sier legen to dager senere. Og det er ingen lyd på lungene.

Så ringte jeg til sykehuset. Poliklinisk ringte tilbake.

-Joda, det stemmer. Det går en langvarig virusinfeksjon. Det er flere av dem vi ringer tilbake til som plages med den nå. Kanskje passer det på deg, også.

Jeg spør om det er noen vits i å ta en pause fra den medisinen som jeg alt tar. Hele hensikten med den er jo å dempe immunsystemet. Ok for sykdommen, men da får man jo også mer, og bruker lengre tid på å bli frisk fra det nye.

-Ja, nå kan du ta pause. Du kan hoppe over sprøyta neste gang. Er det søndag du setter den? Med en pause vil immunsystemet kunne jobbe bedre i forhold til infeksjonen.

Og i kveld ble jeg ikke med på barnevakt da du kjørte av gårde. Der er det en unge i barnehagen og to på skolen. Der er det i alle fall bakterier, om de er aldri så friske. Så det er nok best å ta en pause med slikt en stund til.

Så fikk jeg tid til å tenke og skrive dette i stedet.

I går var jeg ordentlig ute for første gang på en stund. Bortsett fra bilturene til legen, da. Jeg kledde veldig godt på meg, og vi gikk en bitte liten tur rundt husene. Da var det fint å komme inn igjen. Men jeg hadde nok bare godt av det.

Det føles som om det er mange som er opptatt av at jeg skal bli bra av denne infeksjonen. Jeg også.

Slik at normalen kan gjenopprettes.

Normalene

Etter to og en halv uke ble jeg sendt ned på sykehuset for å ta røntgen av lungene. Morgenfeberen florererte, men siden virusinfeksjonen ikke ville gi seg, måtte det undersøkes om det var noe annet.

Vi kjørte rett bort dit. Røntgen thorax syns jeg er skummelt. Men etterpå kan det være godt å rusle ut med analysen i hånda om det er en masse potensielle saker som ikke står der. Det var det heldigvis.

Det eneste som sto der var at “Atypisk pneumonia kan ikke utelukkes”.

Fastlegen ringte meg da vi hadde kommet hjem etter en stund. Av og til skjønner jeg ikke hva som er galt med det offentlige helsevesenet, eller hva det private kunne ha gjort bedre. Han hadde fått resultatet “elektronisk”. Tror ikke det er standard mail. Han repeterte hva som sto der.

-Da har vi noe som vi kan forholde oss til, sa han. Atypisk lungebetennelse. Det betyr at vi prøver den antibiotikaen som vi vet vil ta livet av disse mikrobenes, om de er der. Det er det jeg må medisinere på. Jeg skriver ut resepten nå, så kan kona di hente den på apoteket ganske snart.

Da vet jeg det. Dette er bakterier som er så små at spesialistene ikke har vært sikre på om de var sopp,

virus eller bakterier. Og de greier ofte å komme seg inn i lungene og gjøre ganske lite av seg. Derfor tar det så lang tid å finne ut av dem. Men så slår de til. Men skal gi seg for mottiltak.

Etter tre dager var feberen borte, og etter fire viste blodprøvene fallende verdier. Nå har jeg bare resten av kuren igjen.

Men jeg hadde gitt mer plass i kroppen for mitt eget immunsystem ved å droppe en uke med medisin. Derfor er jeg nå tilbake til den nye normalen som jeg ikke ønsker.

Vanskelig å snu seg under dyna. Vanskelig å gå ned trappa.

Men jeg hoppet heldigvis bare over dosen en uke. Jeg tok den igjen i går. Nå vil det gå noen dager.

Så er jeg tilbake til den nye normalen. Det blir vel bra.

Jeg får se

Jeg er ikke alene om å styre nå. Om jeg blir slapp eller om det er vondt å gå ned trappa. Om det er vondt å våkne om morgenen.

En sprøyte en gang i uka bestemmer. Nå har den bestemt i ett hundre dager.

De første tretti dagene ledet den meg sakte over broa. Fra der hvor det var nåler over alt. Sakte. Til et annet sted. Her jeg er nå.

Immunsystemet mitt er overaktivt. Medisindosen tar ned angrepet mot de stedene som har blitt vonde. Etter en stund er de ikke vonde mer.

Det kjennes godt. Jeg har kommet til denne nye normalplassen. Jeg har ikke tenkt at det fantes slike steder.

Men nå var jeg blitt trygg. Derfor tenkte jeg ikke at det korte avbrekket skulle vare så lenge.

Det var bare å droppe sprøyta en uke. En usynlig hånd tok sakte over rattet. To uker senere kjente jeg ikke grepet.

Imens hadde en annen medisin fått slippe til, og lungebetennelsen var på vei ut av kroppen.

Endelig, neste sprøyte. Så det ble bare en doses opphold.

Denne uken har vært grei, men jeg styrer ikke ennå. I morgen skal jeg sette denne andre sprøyta etter pausen.

Jeg tror jeg vet, at om en uke er jeg der igjen. Rattet blir mitt igjen.

Blir det?

Når en baksetepassasjer klapper meg på skulderen hver dag. Det må visst også til, sier kroppen ennå. Men kroppen vil vise vei. Etter hvert som klappet på skulderen blir svakere, etter hvert som vi trapper ned.

Jeg har en annen hverdag nå. Jeg er visst ikke helt alene om å styre. Ikke nå, heller.

Hele meg

Jeg ligger på ryggen midt inne i et rør med en nødknapp i hånda. Det er ok med plass til meg her, og ok med plass til å puste. Det er det. Men jeg må likevel si det til meg sjøl. For jeg kan ikke bare reise meg opp og gå.

Men mannen som betjener denne MR-maskina satte på gjennomlufting til meg. Nå kjenner jeg god luft som passerer munnen og nesa, fra hodet og nedover ansiktet. Så kommer ikke den varme utpusten min tilbake der den kom fra. Ganske deilig.

Inni maska som han satt over ansiktet mitt, et slags gitter, er det montert et speil. Jeg kan se langsmed brystkassa og magen, og jeg ser den runde avslutningen av røret jeg ligger i. For det er vel et rør, tror jeg. Der nede ser jeg føttene mine som går dit jeg vil, når jeg vil. Jeg har litt kontroll med dem. Og helt i enden ser jeg kontrollrommet hvor mannen sitter med en skjerm, og snakker med meg i høretelefonene jeg har fått på meg. Både for å høre han snakke, høre musikk, og for å holde ute buldringen, pipingen og duringen fra MR-maskina. Og så kan jeg snakke til han. Ganske bra, egentlig.

Foreløpig har jeg ikke klemt i nødknappen. Jeg kjenner på hånda som holder den. Det er ikke noe problem å flytte den andre hånda dit og kjenne. Det er god plass. God og god, men bredere enn

håndflaten, kan jeg se i speilet. Hånda er ikke svett engang. Jasså?

Mannen orienterer meg for hver bildesekvens. Den kan vare to eller tre eller tre og et halvt minutt. Det er mange omganger, så det tar sin tid. Etter en halv time eller mer blir bordet jeg ligger på kjørt ut igjen, og mannen setter kontrastvæske i blodåren i høyre arm. Denne skal ikke få meg til å bli varm eller noe, slik mange kontrastvæsker gjør. Så blir bordet kjørt inn igjen. Etterpå, kanskje fem nye sekvenser. Så er jeg ferdig.

Jeg lå inni røret i nesten en time. Jeg så fyren der borte, jeg visste jeg ikke kunne reise meg. Jeg ble ferdig. Men det var ikke slik ved første forsøk, for noen måneder siden. Da maska kom på, ei maske uten speil forresten, da sa kroppen min stopp og den satte seg opp. Ok, ingen vits i å prøve en gang til, da blir det bare verre neste gang.

Det var nok kjekt med to angstdempende tabletter. Denne gangen. En tablett i går kveld, og en nå, en time før. Men nå har jeg vært her.

Vi får se om jeg trenger dem neste gang. Om det er plass til hele meg da.

For ett hundre dager siden

Til nå har jeg skrevet tolv fortellinger fra denne reisen. For det er jo en reise. Fra meg til mer meg. Fra ikke å kjenne så mye på at jeg har en kropp, til ikke å behøve å kjenne etter - at jeg faktisk har en kropp. Jeg tenkte at det kanskje var plass til tolv historier til. Før du blir lei. En gang må jeg slutte, for dette er også et slags litterært prosjekt.

Her jeg står og venter utenfor en butikk i en by i England. De andre kommer nok snart, men jeg syntes det var for varmt der inne. Ikke så varmt at det lille termometeret mitt klagde. 25,1 grader burde jo ha gått, også for meg. Men her ute på fortauet er det en bris som kjøler meg ned.

Jeg kjenner etter. Joda, mobilen er i lomma der den skal være.

Plutselig ringer det. Et fossefall stuper gjennom kroppen min. Hånda fyker ned i lomma etter mobilen. Men en dame som går forbi sier «hallo» i stedet for meg. Fossen renner ut. Samme ringetone. Det er tydeligvis flere enn meg som syns at standardringetonen er best.

Sykepleieren hadde ringt fra sykehuset og sagt at det var “funn” på bildet av en av lungene mine. Hun

hadde lest fra CT-røntgenrapporten. Det var i forrige uke. Det kjentes som ett hundre dager siden. Hun hadde sagt at legen allerede hadde bedt om en uttalelse fra lungeavdelingen. Slik at alt skulle bli klart før de startet med neste medisintype. Det føltes som om jeg nesten måtte være frisk, og det var deres oppgave å finne ut av det.

-Burde jeg være bekymret? hadde jeg spurt.

Hun hadde svart at det trodde hun ikke jeg burde, for det hadde jo stått «uspesifikt» i rapporten.

Jeg hadde tenkt at av alt rart, og alt farlig, og alt jeg ikke forstår, når røntgenlegen ikke hadde kommet på noen forklaring, så burde jeg vel bare tenke at dette går da vel bra. Det hadde så visst ikke passet med noe i boka.

Likevel, de hadde ikke sett det på forrige røntgen. Jeg trodde da ikke det. Men det hadde vært vanlig røntgen, ikke CT-røntgen. Ikke lupe-røntgen. Men «uspesifikt» betydde da ikke “ingen ting”?

Men pusten min kjennes egentlig som før. Ikke som da jeg var førti, men som for noen år siden.

I den svale brisen, etter at det ilte gjennom kroppen, da det ringte hos dama, som passerte forbi der ute.

Senere satte vi oss ned på et spisested, brisen hadde gitt seg, og det var ingen skyer der oppe. Plutselig ringte det i lomma mi. Mobilen skalv da jeg hentet den fram, forsiktig, slik at jeg ikke skulle kutte forbindelsen i farta. Det var sykepleieren fra sykehuset, slik hun hadde lovet. Jeg så det på teksten på mobilen før jeg sa hallo. De andre så det på meg før jeg sa hallo.

-Nå er det klart for å begynne med de nye medisinene, sa hun. Legene har uttalt at lungen din ikke trenger å utredes noe mer.

Jeg ble skutt gjennom fossen på nytt. Flekkene, eller hvordan de så ut, kanskje var det prikker eller bare fargenyanser, de ble ikke noen showstopper. Bare en omvei. Fra forrige uke og hit. Og broa bar. Jeg var frisk nok til å begynne å ta de tablettene som skal slipe mer på det overaktive immunsystemet mitt.

Skyene mine ble også borte. Skuldrene senket seg. Kanskje ikke akkurat skuldrene, når jeg tenker meg om - om hvordan dette kan beskrives.

Men tør jeg håpe på at det blir mindre å skrive om? Litt mindre meg?

Å kjenne nesten ingen ting

Jeg ligger her og kjenner nesten ingen ting.

Hver eneste morgen i lang tid har jeg kjent mye. Som ganske vondt i det venstre ankelleddet, i tærne, av og til i hoftene, i albuen, i håndleddet og i fingerleddene. Det er det jeg kaller «vondt over alt». Ikke alltid. Sykdommen går litt opp og ned. Og den andre, eller skulle jeg si «den første» medisinen i høy dose, tar også bort - nesten alt. Men det er ikke bra for resten av meg å gå på den i lang tid. Livet har blitt en slags nedtrapping. Alltid nedtrapping. Og om det ikke gikk mer: ny, høy dose. Så ny nedtrapping.

Kan jeg tro på det som skjer nå?

I går var jeg i kjelleren og snekret. Omtrent som før. Kanskje akkurat som før. Og jeg for opp, og opp igjen til andre etasje for å prøve. Ned, og ned igjen for å tilpasse litt til. Det tok mange timer, men jeg ble ferdig. Eller nesten ferdig. Og jeg gruer meg ikke til å gjøre det helt ferdig.

Jeg ringte til poliklinikken i dag og sykepleieren ringte tilbake. -Jeg regner med at jeg skal trappe ned på den første medisinen? Det skulle jeg, men det skal gå sakte.

Det blir spennende å se hvordan det går. Nå, som jeg har begynt med den nye medisinen. Jeg er på den

ellefte dagen nå. Ikke to uker en gang. Og jeg kjenner meg ny.

Men medisinen har svart trekant. Det betyr at jeg er en sen testkanin. Mange har testet den før. Men ikke mange nok til at de kjenner langtidseffektene.

I to år er det du som har klipt hekken i hagen. Armene mine har ikke greid det. Eller, de kunne nok ha greid det. Men jeg ville ha blitt hardt straffet. Mens jeg snekret i går, klipte du hekken. Nå står den der, herlig nyfrisert.

Men når jeg nå ikke kjenner noen ting, eller kjenner nesten ingen ting, kanskje kan vi ta hekken sammen neste år? Vi har jo to hekksakser.

En med ledning og en med batteri.

Før har jeg ikke tenkt over dette. Går jeg på strøm eller batteri?

Jeg går i alle fall ikke av meg sjøl mer. Men jeg går.

Slapphet

Dette går bedre enn jeg turte håpe på. Muskler og ledd har trukket seg tilbake. De er ikke lenger så til stede i hverdagen min. Sånn sett er de nye tablettene, så langt i alle fall, rene vidunderpiller.

Men slappheten kommer likevel, av og til, sigende. Og så er den borte, like sigende som den kom, uten at jeg merker det. Når den er i kroppen er det greit å kunne sitte her og jobbe. For jeg kommer fort i flyt og glemmer det rundt meg. Eller, av og til, ta meg en lur på sofaen. Så går det nok over. Eller om jeg våkner om natta og kjenner meg slapp under dyna og sovner etter hvert. Jeg våkner sikkert ok igjen, da også.

Som nå, etter frokost, kom den sigende. Den er her ennå, jeg prøver å kjenne på den for å finne ut hvordan jeg skal skrive om dette. Slik at du kan kjenne deg igjen, om du også har det slik.

Dette er på grensen til slikt det ikke er noe å skrive om. Jeg sier det fort: “Nå er jeg slapp”. Og da forstår alle hva det betyr.

For alle vet vel hva det vil si å være slapp. Jeg visste det før jeg fikk denne menyen av en diagnose, hvor en av rettene kan være slapphet. Helt til jeg smakte

den. Og jeg blir litt forbauset hver gang. Den smaker som nytt, men blir aldri favorittfølelsen min. Noen kaller det “utmattethet” eller sier at de har “lavt batteri”. Ok, også beskrivende.

Jeg sa til legen at det varer ikke så lenge. Toppen noen timer. Hun sa at da var jeg heldig, at det var veldig bra.

Og kanskje er den medisinen som er best mot slapphet, den jeg trapper ned på nå. Som det er et mål få bort. Nesten bort, i alle fall.

Sykkelen kan friste når jeg ikke føler meg slapp. Når jeg er som før. Så, om jeg tar meg en tur og går av sykkelen i en bratt bakke, kan jeg kjenne en utmattelse som murrer svakt i kroppen. Så setter jeg meg på sykkelen på toppen, og trækker videre. Og jeg kommer meg fint hjem og er fornøyd.

Men slappheten gjør noe med meg. Jeg får for eksempel ikke så veldig lyst til å være borte når dette skjer. Jeg får mindre lyst til å planlegge å dra noe sted. Det er best å være slapp hjemme. Så det er vel lurt å droppe planlegging så lenge det står på.

Kanskje burde jeg ta meg sammen og bestemme den bort. Men den er som den er: oppført på den menyen

jeg ikke kan velge fra. Det er ikke så lett å ta seg sammen. Det er vel derfor den står på menyen.

Enten jeg bare sitter her eller sykler: så er jeg ikke slapp mer; så er jeg visst slapp igjen. Av og på, av og på.

Jeg burde vel ha blitt med på den kveldsturen de spurte om. I stedet for å sitte her og være slapp. Det er jo så fint i kveld.

Nye tanker

I går kveld var jeg helt sikker på at jeg ikke skulle dra. Etter hvert som jeg tenkte på det og jeg kjente at mørket der ute, denne kvelden sent i juli, sakte ble blitt smurt på vinduene - så skulle jeg, mer og mer, ikke dra.

-Ikke tale om, siden jeg setter den sprøyta hver søndag kveld. Jeg orker ikke å sitte alene på et hotellrom å sette den, sa jeg til kona.

Det har ingen ting å si at jeg ikke merker at jeg skyter sprøytespissen inn i meg. Det vil bare ikke gå.

-Dessuten har jeg ikke lyst til å bli slapp når jeg er der.

Slik tenkte jeg ikke før. Jeg har vært der i mange år, dratt til hvert sted og gledet meg i månedsvis. Og blitt kjent med folk der. Som hun sa, at du har da hatt det fint med dem?

Jeg tittet på nettsiden deres og det var noe jeg lurte på. Så jeg sendte en upersonlig mail til den upersonlige mailadressen de hadde oppgitt.

Jeg gikk ned i dag tidlig og var ganske sikker på at jeg ikke skulle reise.

For jeg hadde kommet på at en dag fram eller tilbake går bra. Jeg kunne forskyve sprøyta fram til lørdag

neste gang, og fredag etter det, og vips så ville jeg ikke trenge å ta den med.

Om jeg drar, da.

Så kom det et svar i dag tidlig.

-Hi, Oyvind, begynte den. Og svaret var supert.

Jeg tittet litt mer på siden deres. Og sjekket prisen på flyreisa. Hmm, ikke verst! Og overnattinga de hadde arrangert. Hmm 2.

Nå har jeg flybillett. Og har bestilt rom.

Men det er ikke sikkert at jeg drar. For jeg har ikke meldt meg på ennå.

Men det er mange kvelder og nye dager før fristen går ut.

Bombet

Det ble tur.

Nå har jeg tuslet rundt i denne byen etter frokost på hotellet. Programmet begynner senere, så jeg har nesten hele dagen. Eller halve dagen, da.

Jeg spiser en tynn pizza margherita. Men jeg ser at jeg likevel kommer til å bli god og mett.

Her inne er det 25,2 grader. Alt er relativt. Ute er det over tretti, så dette kjennes godt og kjølig.

Fin restaurant. Buer i taket, dempet musikk, til og med ok musikk.

Nå må jeg ta den siste pizzabiten og smake ordentlig på den. Pizzaen gikk så fort. Men jeg har prøvd, å huske å smake, på alle bitene - for den fortjente det.

Den kjentes veldig god.

Men det er noe rart her. Ikke rart, men jeg har ikke noe eget ord for denne følelsen. Alt virker så normalt her.

Men jeg kjenner på de dagene i februar 1945, de kutter inn i følelsen av det normale. Dagene er her ennå, nesten 75 år etter. Her gispet de etter luft, på grunn av brannene etter at byen ble bombet sønder og sammen. Bare noen husvegger sto igjen. Og da var det slutt på lufta. Vi har sett liknende på tv fra andre steder, gjort nå, rett før jeg begynte å skrive dette, så og si.

Og denne bygningen ble en haug med stein.

Jeg spurte en av personalet om hvor gammel bygningen var. Han visste ikke, men det sto et årstall i kjelleren, sa han. Jeg gikk ned dit. En nydelig kjeller med noen gamle murer som ikke rakk opp til taket. 2015 sto det. Det er bare tre år siden de begynte å bygge.

Jeg ga meg ikke, spurte en som så ut som han kanskje visste mer. Joda, det var bare en flat plass her i sytti år. En slags park. Det forrige regimet ville ikke, eller kunne ikke bygge nytt. Alt var flatt her, men under bakken lå kjellerne, gamle murer, flere hundre år gamle. Men steinrestene og familiene fra minuttet like før hadde blitt fjernet av de som befant seg der lufta var.

Jeg gikk ut. Snudde meg og så opp. Et flott, gammelt bygg. Og rundt det, nydelige, gamle hus. Helt nye.

Rart å tenke på. For et år siden orket jeg ikke engang tanken på tur. Kroppen min kjentes helt bombet.

Ikke at det kan sammenliknes. Men, å være her er ingen selvfølgelighet.

Og jeg er på tur. Nå.

Toppen for kroppen

Hva var det jeg hørte meg sjøl si?

For det er ikke noe gøy å skulle være den som bestemmer hvor høyt lista skal legges.

Det sto i programmet at turen skulle starte klokka tolv. Derfor satt de fleste av oss i en maxi-taxi på vei opp til parkeringsplassen like før tolv. Kanskje var det noen andre som sto der og ventet, så drosjen var ganske presis.

Vi hadde tatt med sånn passe med klær hjemmefra. Det er begrenset hva man får plass til i en koffert som går som håndbagasje, når man i tillegg også skal ha med pentøy.

Jeg fikk låne en regnbukse og en ullvest, så jeg ble verken bløt eller kald. Jakka holdt det lille som var av regn godt ute. Men det blåste veldig.

Kroppen ble ikke helt som bestilt. Det skulle være bare to-tre hundre meters stigning. Jeg syntes ikke lungene myknet opp slik de som oftest gjør, når jeg sykler opp den seige og lange bakken hjemme. Og det kjentes ikke noe særlig å bli slapp midt i de fine steintrappene som noen sherpaer hadde bygd. Trappetrinnene ble høyere og høyere. Kroppen tyngre og tyngre. Men den kom seg opp.

Kona var kjempefornøyd med utsikten og trappene og syntes det hele var bare deilig. Og hun holdt også et

øye eller to med meg. Det kalles omsorg, og kjentes som det motsatte av det jeg ga tilbake. Alt det hun uttrykte glede over; jeg kvitterte ut hver kommentar etter tur. Men jeg virket nok ikke begeistret enig.

For det er ikke noe gøy å vise at jeg har ei list som ligger lavere enn alle de andres.

På vei ned sa jeg visst at jeg ikke hadde nytt ett eneste sekund av turen. Til en av dem som hadde arrangert det hele. Men jeg angret ikke, sa jeg - jeg hadde jo bare hatt godt av det.

Og jeg hadde kommet meg opp. Jeg hadde det.

Likevel tror jeg kommentaren min kom litt brått på.

Men det er ikke så enkelt å skulle si i fra på forhånd. Om ei lav list i det blå.

Å lirke dose

Det er et mål for dem å få bort denne medisinen. Sjøl om jeg kan gå på den hele livet - det er ikke det.

Men det bør være så lav dose som mulig.

Hvordan hadde de det før, uten de to andre medisinerne? Og uten denne? Jeg kan forstå mor som kommenterte, da jeg var ganske liten - jeg tror det var en tante av henne, som hadde dette. - Det er det verste man kan få. Det unner jeg ikke noen.

Kanskje da, men ikke nå. Ikke nå, nei. Jeg tar tre medisiner og da fungerer jeg i varierende grad, opp og ned, ganske utmerket. Men hun hadde nok ikke unt meg dette likevel.

Nå har dosen til den første medisinen blitt lirket ned omtrent dobbelt så sakte som sykehuset ville. Man har tenkt at kroppen skal bli vant med den nye, lavere dosen og bare huske at den hadde bitte lite grann høyere dose nettopp. Ikke komme på at den burde bli sakte verre. Og man har lest at det er lurt å gjøre det i snegletempo. Legen sa at dosen antakelig ikke kom seg under det magiske tallet likevel. Sjøl om de to andre medisinerne spilte på lag. Om det tar noen måneder å komme dit, sakte, så er det forsøket verdt. Man mister ikke tid. Men nå er dosen på dette tallet. Og kroppen skal ikke begynne å bli slapp. I alle fall skulle den bare være litt slapp. Sånn en time eller to om gangen. Det var planen.

Men det tok bare en uke. Eller en uke i morra (så, ikke en uke en gang). Rart, for jeg følte meg så ok bare rett her oppe. Men litt lavere, og kroppen river stanga i fallet. Stanga som holdt igjen slappheten.

Vi gikk tur i dag og vi hadde besøk. Vi var på butikken i går. Det vanlige. I forgårs var jeg ganske enkelt gåen hele dagen. Men ikke dagen før. Og ikke dagen etterpå: det blir vel i går, det. Da var jeg bare slapp.

I morgen ringer jeg nok callback-nummeret til avdelingen. Og spør hvor mye vi skal gi opp med.

...

Oppdatering: Jeg ringte ikke. I stedet syklet jeg en tur og holdt på en times tid i snekkerkjelleren. Kroppen var visst på lag i dag.

Uten tittel

Jeg gikk innom byen en tur etter kontroll på poliklinisk. Over den store broa, over den store elva, som virket roligere enn den var. Det var veldig mye vann som fløt under meg hvert sekund. Jeg hadde nettopp stoppet og sett på vannet flere meter nedenfor.

(Hun hadde sagt at en av blodverdiene mine var for lav)

Over broa og på den andre siden så jeg at en av lysmastene hadde et skilt med to display. Det ene viste antall gående i dag, og det andre viste telleverdien for forrige måned. Jeg «oppdaget» det på en måte (jeg har sett det før) akkurat i det jeg passerte innunder. Jeg la merke til det nederste tallet. Det kom en klikkelyd fra boksen; og da jeg snudde meg og så opp la jeg merke til at jeg hadde blitt telt: tallet var økt med en.

(Kanskje vil det hjelpe å redusere på en av medisinene, hadde legen sagt. De beroliger immunsystemet mitt, alle sammen. Nå var det visst beroliget nok. Eller litt for mye)

Og på elvebredden sto det en gravemaskin som hadde avsluttet letingen etter de gamle brofundamentene fra middelalderen. De skal legge en ny voll der for å beskytte mot utrasing. Jeg vet ikke om de fant noe.

(Plutselig kjente jeg at det var godt å ha blitt telt)

Å legge merke til andre ting

Vi har vært her før. Mange ganger. Men nå legger jeg merke til andre ting.

Vi hadde vært og spist på en av de ganske faste spisestedene. På vei tilbake til hotellet la jeg merke til en dør med et nytt, keramisk nummerskilt med tallet 3 på. Jeg tittet en gang til, og ved siden av var det et slitt ni-tall. Jeg håper ikke ni-tallet hadde vært et hemmelig tegn til noen engel om å passere forbi, tenkte jeg. Uansett, nå var det tre-tallet som gjaldt - og vi lever heldigvis i en tid da vi ikke tror at et tegn på døra har magisk kraft.

Og i dag oppdaget kona noen smidde hender, hver av dem på en kort stang av jern, oppe på en murvegg. De må ha vært der i hundrevis av år, for de var sånn passe rustne. Hun nevnte dem for meg. Hendene liksom holdt rundt noe. Da la jeg merke til at lenger nede på veggen, under hver hånd, var det en kopp - også i smidd jern, som tydeligvis hørte med. Det var lett å se hva som manglet: brennende fakler til lys for de som trengte det. Uten garantier for noe.

Jeg følte meg bare på «tretti prosent». Kona mente senere at jeg må ha vært på «ti». Derfor gikk vi inn på en restaurant og bestilte to kaffe av en dame bak disken.

Da vi satte oss ned ved et bord (vi var visst de første) spurte jeg kona om hun hadde sett hvordan hun bak

disken hadde slått melk i cappuccinoen. Damen hadde klemt hånda rundt håndtaket på melkemugga og løftet med overarmen, og skjelvende slått melk i koppene. Så hadde hun dyttet dem over til oss slik at de klirret på skålene.

Det er visst slike ting jeg legger merke til, nå for tida.

Og at hun bak disken var så ung. Men hun smilte og hilste da vi gikk.

Buksene

-Nå er du fin, sa hun.

Det er en flott dag i dag. Omtrent null, sola skinner og det er fremdeles høst. Ikke spor av vinter ennå. Men det har vært på grensen den siste tida. Isen ligger alt i vannpyttene. Men det gikk greit. Jeg hadde gått dit, og var nå kommet tilbake.

Hun syns jeg må være litt fin når jeg skal være sammen med andre folk. Ikke at jeg tror at noen hadde merket det, om jeg hadde kommet i den buksa som hun mener har blitt for stor.

I vår hadde jeg gått opp en del, så jeg måtte sortere buksene mine. Jeg la lapper på dem, slik at jeg lettere, kanskje - kunne finne tak i dem senere en gang. Jeg hadde mannen meg opp og dratt fram badevekta fra under skapet.

Det var vel den første medisinen som gjorde at jeg gikk opp. Det heter seg slik. Kanskje fikk jeg mer matlyst. Jeg vet ikke.

Så syntes jeg at nok var nok, begynte med den tredje medisinen og bestemte meg for å prøve å gå ned i vekt. At jeg begynte med den tredje medisinen akkurat da var helt tilfeldig. Så tilfeldig at nå vet jeg ikke hva som er årsaken til at jeg, snart et halvt år etter, kunne ta fram ei bukse fra før i tida. Til og

med fra før et halvt år siden. Jeg antar, fra hele to år siden.

Var det mindre mat, litt mere sykling eller den tredje medisinen som har gjort det? Eller er det noe annet?

Hun sa i går kveld at jeg kunne jo kanskje gå opp og sjekke de gamle buksene, siden jeg skulle være litt representativ i dag. Jeg svarte at jeg fikk vel tid i morgen tidlig.

Men, i dag tidlig dukket hun plutselig opp på badet med ei fin bukse. Ei som ikke var for stor, som passet akkurat. Og joda, jeg følte meg ganske fin.

Men det er da ikke så morsomt. Når jeg ikke vet akkurat hvorfor.

Pennen

I går kveld var det tomt for det jeg har kalt den andre medisinen. Det var den de ga meg da jeg fikk denne diagnosen. Den første medisinen er noen tabletter som jeg har tatt siden jeg begynte å få vondt. Og den tredje er for at jeg kan ta mindre av de to første.

Den andre er noe i en såkalt penn, med en syltynn spiss som skytes inn ved hjelp av en fjær som står i spenn. Jeg merker absolutt ingen ting, men av og til kan jeg, rett etterpå, høre en merkelig lyd når dråpene blir presset inn i vevet.

Jeg gruer meg litt hver gang, sjøl om det bare er en gang i uka. Jeg tror ikke det er fordi jeg har begynt å bli ekstra slapp og kjenne mer vondt dagen etterpå, som i dag - for det er ganske nytt. Jeg har grudd meg nesten hele tida.

Dra ned buksa, sette meg ned på en krakk på badet, finne en bit av et lår som jeg ikke har brukt på en stund, klemme med fingrene slik at partiet hever seg, sette pennen nedpå, dytte den litt slik at spissen står rett før huden, trykke på utløserknappen på toppen. Jeg kjenner etter. Nei: ingen ting.

Jeg må likevel venne meg til dette. Kanskje skal jeg holde på i årevis. Jeg kan være uheldig, men uhell er ikke noe jeg går og gruer for.

Men jeg gruer meg litt til det stikket jeg ikke kjenner.

Hit

Hvordan kan jeg fortelle at jeg har det bra med kroppen, at jeg *ikke* er litt slapp og *ikke* har litt vondt - hele uka?

Når jeg *er* litt slapp og *har* litt vondt - hver dag?

Når prosjektet er å skrive ned øyeblikk som kanskje kan kjennes igjen, samtidig som det *ikke* er slik mesteparten av tida?

Jeg tenkte at jeg kunne ta bilde av et speil for å ha i denne boka. Men kameraet ble alltid med. Jeg kunne ikke redigere det bort, for det er jeg som er kameraet. Som har tatt alle disse bildene i ord.

I dag gikk vi nedover til kjøpesenteret. Et fint kjøpesenter. Jeg følte meg topp. Men før vi var kommet fram følte jeg meg ikke topp. Og da vi skulle vurdere en ide til en julegave, inne i en butikk, inne i en frakk, inne i en genser, måtte jeg bare si til kona at -vent litt. -Jeg er ikke så bra. Av med frakken, av med genseren og -puh, sånn ja!

Sånn, er det.

Slappe observasjoner

Øyvind Teig : Kortprosatekster III

ISBN 978-82-997815-6-5 (Trykt)

ISBN 978-82-997815-7-2 (E-bok: PDF)

ISBN 978-82-997815-8-9 (E-bok: ePub)

ISBN 978-82-997815-9-6 (E-bok: Kindle)

Gitt ut på ISBN-forlag i forfatterens navn.

© Øyvind Teig, Trondheim (2018)

Design, akvareller og layout: forfatteren.

Tekstkonsulent: *Mari Bull Jynge Teig*.

Layout i Pages, satt i Trebuchet MS.

Øyvind Teig er født i 1950 og bor i Trondheim.

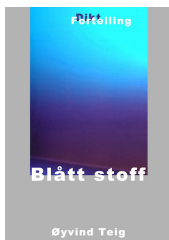
Førsteutgaver av disse tekstene ble publisert på www.teigfam.net/oyvind/home/nokkelversene/ etter hvert som de ble til.

Se også www.teigfam.net/oyvind/bok

Trykk: Heimdal Nye Trykkeri AS

Andre bøker av Øyvind Teig

Blått stoff (2004)

Tøyservietten og andre historier (2008)

Og der sto, du (2012)

Slappe observasjoner
Øyvind Teig : Kortprosatekster III

ISBN 978-82-997815-6-5 (Trykt)
ISBN 978-82-997815-7-2 (E-bok: PDF)
ISBN 978-82-997815-8-9 (E-bok: ePub)
ISBN 978-82-997815-9-6 (E-bok: Kindle)

Gitt ut på ISBN-forlag i forfatterens navn.

© Øyvind Teig, Trondheim, 2018

